

Jeugd en Alcohol in West-Friesland

plan van aanpak

Stuurgroep Jeugd en Alcohol West-Friesland, 7 oktober 2008

G.O. van Veldhuizen, burgemeester van de gemeente Hoorn, voorzitter

J. Baas, burgemeester van de gemeente Enkhuizen

H. Eggermont, burgemeester van de gemeente Stede Broec

D. te Grotenhuis, wethouder in de gemeente Drechterland

1. INLEIDING

Aanleiding en probleemschets

Tijdens een conferentie op 20 juni 2007 heeft een aantal West-Friese gemeenten met grote zorg vastgesteld dat onder West-Friese jongeren, meer dan gemiddeld, psychische problemen voorkomen. Een verontrustend aantal gevallen van zelfmoord(pogingen) bleek een relatie te hebben met het gebruik van alcohol en drugs. De gemeenten hebben toen het initiatief genomen om, samen met betrokken instellingen, deze ontwikkeling te keren.

De eerste voorstellen daartoe zijn in januari 2008 opgenomen in het plan *West-Frisse jeugd*; een plan dat zich richt op aanpak van psychische problemen en alcohol- en druggebruik bij jongeren in de regio.

Intussen was en is er ook landelijk toenemende aandacht voor het overmatig alcoholgebruik onder jongeren. Want:

- jongeren drinken steeds eerder;
- jongeren drinken (te) veel en (te) vaak;
- alcohol
  - schaadt de ontwikkeling van de hersenen;
  - speelt een rol bij agressie en geweld.

Ook in onze negen West-Friese gemeenten en Schagen wordt door (zeer jeugdige) jongeren stevig en bovengemiddeld veel en vaak alcohol gedronken.

Overmatig drankgebruik door jongeren

De Jeugdmonitor 2006-2007, onze nulmeting, wees uit dat er sprake is van overmatige alcoholconsumptie bij 43% van scholieren in het tweede en vierde jaar van het voortgezet onderwijs. Bij 14% van de 10 tot 15 jarigen komt overmatig alcoholgebruik voor en bij 16 tot 23 jarigen is dat maar liefst 71%!

Veel uitgaansgeweld houdt verband met alcohol en drugs

We weten inmiddels dat overmatig gebruik van alcohol leidt tot gezondheidsschade en geweld. In onze regio is een trend van een toenemend aantal geweldsdelicten vanaf 1998. Volgens de laatste politiegegevens is bij ongeveer 90% van de delicten die met uitgaansgeweld te maken hebben sprake van alcohol- en drugsgebruik.

10 gemeenten slaan handen ineen

Op gemeenten is er een toenemende appèl om de problemen aan te pakken. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft daarover met vier regio's in Nederland afspraken gemaakt. Op 5 november 2007 hebben onze colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Andijk, Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Wervershoof met de minister een overeenkomst gesloten om het drankgebruik onder jongeren te matigen en het geweld en de overlast als gevolg van het drankgebruik aan te pakken.

Doel

De minister en onze gemeenten streven naar een toenemende bewustwording onder jongeren, ouders en alcoholaanbieders van het alcoholgebruik onder jongeren en de risico's en gevolgen hiervan. In de overeenkomst hebben we ons tot doel gesteld dat, ten opzichte van 2007, in 2009:

- de startleeftijd van beginnende alcohol drinkers niet lager is;
- er 5% minder jongeren tussen 16 en 23 jaar alcohol drinken;
- in die groep 5% minder alcohol gedronken wordt;
- er 5% minder overlast door jongeren is.

Met dit hoge ambitieniveau hebben wij ons er toe verplicht alle denkbare inspanningen te verrichten om de gestelde doelen te bereiken. We hebben daarbij toegezegd een op jongeren gericht regionaal alcoholmatigingsbeleid tot stand te brengen. Daarvoor is het project 'Jeugd en Alcohol' opgezet en onze gelijknamige stuurgroep in het leven geroepen.

Stand van zaken

Er zijn drie werkgroepen aan de slag gegaan, gericht op:

- preventie, hulpverlening en bewustwording;
- regelgeving en handhaving;
- communicatie.

De werkgroep *preventie, hulpverlening en bewustwording* komt voort uit de bestaande *ACTIEgroep West-Frisse Jeugd* en richt zich op onder meer:

- voorlichting en educatie gericht op ouders, jongeren, leerkrachten, docenten, jongerenwerkers, huisartsen e.d.;
- aanbod van voorzieningen zoals cursussen, trainingen en behandeling;
- creëren van een omgeving die stimuleert tot gezond gedrag.

Intussen heeft dat geleid tot onder meer:

- convenanten met alle basisscholen over het toepassen van de lesmethode 'alcohol, een ander verhaal';
- intensievere en andere samenwerking tussen de Brijder Verslavingszorg, de GGZ-Centrum West-Friesland, de GGD Hollands Noorden en het Westfriesgasthuis over alcohol, drugs en psychische gezondheid;
- trainingprogramma's gericht op signaleren problematische gebruikers.

De werkgroep *regelgeving en handhaving* heeft:

- de huidige regelgeving en het gevoerde handhavingsbeleid geïnventariseerd en samengebracht in een interventieboek;
- oriënterende gesprekken met horeca en detailhandel gevoerd;
- een werkconferentie met horecaondernemers gehouden.
- de aanwezigheid van zogenoemde 'hokken' en 'keten' geïnventariseerd en dit afgestemd met de Voedsel en Waren Autoriteit.

Ook zijn er, als onderdeel van een landelijke proef, toezichthouders in Hoorn en Enkhuizen opgeleid en aangesteld. Deze toezichthouders nemen in de betrokken gemeenten de taken over van de Voedsel en Warenautoriteit (VWA) waar het gaat om de naleving van de Drank en Horecawet.

De werkgroep *communicatie* verzorgt alle uit het project voortvloeiende communicatieactiviteiten en helpt bij het kiezen van maatregelen die op medewerking kunnen rekenen en die bijdragen aan het te bereiken resultaat. Daarbij zoekt werkgroep vooral het contact met de jongeren, ouders

of opvoeders, en alcoholaanbieders door met hen in gesprek te gaan.

De werkgroep organiseert een proces dat:

- een beeld geeft van wat er leeft;
- draagvlak ontwikkelt voor de te maken beleidskeuzen;
- bouwstenen aandraagt voor breed gedragen maatregelen;
- bijdraagt aan bewustwording.

Tot nu toe heeft dat alvast geresulteerd in

- intensieve gesprekken met jongeren en ouders;
- ontwerpen en lanceren van de website www.westfrisland.nl;
- uitbrengen van nieuwsbrieven;
- aanmoediging 'Alcohol Nee – contract' tussen ouders en jongeren;
- internetpeiling over vroeger uitgaan.

DHW-toezicht gaat naar gemeenten

De Drank- en Horecawet (DHW) wordt zodanig aangepast dat het toezicht van de Voedsel- en Warenautoriteit (VWA) overgaat naar gemeenten. Vooruitlopend op de wetswijziging is in januari 2008 in tien gemeenten (of regio's van meerdere gemeenten) de pilot Toezicht DHW van start gegaan. Die gemeenten worden gedurende een proefperiode van 2 jaar in de gelegenheid gesteld om met dat toezicht ervaringen op te doen en deze uit te wisselen. Maximaal twee beschikbare medewerkers met de bevoegdheid van Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) krijgen daarvoor van de VWA een opleiding. Het Rijk vergoedt in de proefperiode hun loonkosten.

Vervolgacties noodzakelijk

De West-Friese bevolking is intussen ook doordrongen van de problemen. Na 'bereikbaarheid van de regio' staat 'alcohol' voor het eerst op plaats 2 in lijst problemen van West-Friesland, aldus het jaarlijks onderzoek onder inwoners naar 'de staat van de regio'.

Ervaringen elders, maar vooral de gesprekken met jongeren en ouders en de conferentie met horecaondernemers leverden over en weer nieuwe inzichten op over de noodzaak en de aard van de aanpak van de problemen.

Recente incidenten trokken opnieuw media-aandacht. Deze hebben ongetwijfeld nog eens bijgedragen aan het vergroten van de bekendheid van de problematiek. We gaan ervan uit dat dat ook bijdraagt aan draagvlak voor en de bereidheid tot aanpak daarvan. Er is daarin nog een lange weg te gaan. Daarom beschouwen we dit plan van aanpak als een eerste én tussentijds resultaat van stuurgroep waarmee de gemeenten alvast aan de slag kunnen.

Dit plan vult de initiatieven uit het plan West-Frisse jeugd aan met voorstellen voor op alcoholmatiging gerichte regelgeving, toezicht en handhaving en met voorstellen voor begeleidende communicatie activiteiten.

2. AANPAK OP HOOFDLIJNEN

**Onze visie:
het gaat om gedragsverandering!**

We gunnen jongeren uitgaansmogelijkheden en het vermaak en de gezelligheid die zij daarbij zoeken. We willen, waar dat kan, er aan bijdragen om daarin te voorzien. We willen vooral bereiken dat jongeren het niet nodig vinden om alcohol en drugs te gebruiken om dat vermaak en die gezelligheid te vinden.

We menen dat de beste en blijvende resultaten bereikt worden wanneer mensen bereid zijn tot gedragsverandering. We kunnen ze daartoe met regels dwingen, met gerichte campagnes overreden en met in-dringende inzichten en argumenten overtuigen. Vooral dat laatste zien wij als succesvol, maar ook als een zaak van lange adem.

gedragsverandering kan op drie manieren

Jongeren, ouders en opvoeders, en alcoholverstrekkers zijn doelgroepen

Voor de jongeren zelf behoeven onze aandacht. De gevoerde gesprekken maakten dat nog eens extra duidelijk. Maar ouders spelen een sleutelrol in de gedragsverandering die bij de jongeren nodig is. Recent onderzoek wijzen uit dat er een gat gaapt tussen wat jongeren doen en wat ouders daarvan weten. Recent wetenschappelijk onderzoek heeft bovendien uitgewezen dat het verbieden en het stellen van strenge regels door ouders, de kans verkleint dat een kind gaat drinken of het drinken uitstelt.

De meeste jongeren zijn bekend met de schadelijke effecten van alcohol. Vooral in de hogere leeftijdscategorie. "Je hersens gaan kapot ofzo."

Dat die effecten van blijvende aard kunnen zijn dringt niet bij iedereen voldoende door: "Daar schrik ik toch wel van."

Volgens de jongeren die we hebben gesproken:

- heeft alcohol aantrekkingskracht; "cool" bij de jongsten, neemt af naarmate ze ouder worden;
- geeft alcohol gewoon gezelligheid;
- is het in de kroeg te duur; daarom gaan ze thuis, in de keet of op straat (in)drinken;
- is de groepsdruk sterk (jongsten willen graag gezien worden; "kijk mij eens");
- krijgen ze vooral thuis of in familiekring het eerste drankje aangereikt;
- zijn zoete mixdrankjes "de boosdoeners; net limonade";
- vinden de meeste dat ze niet echt teveel drinken ("dat doen anderen");
- hebben ouders beperkt zicht op leefwereld van jongeren (afspreken via Hyves, MSN en SMS).

Jongeren zelf geven dus ook aan dat hun ouders hun leefwereld maar ten dele kennen. Daarom juist zijn ook ouders van groot belang in de aanpak van de problemen.

In onze nulmeting tekenden wij de volgende cijfers op:

Wat weten ouders nulmeting 2007	
'Ik weet wat mijn kind drinkt.'	
ja	73%
nee	10%
geen idee	17%
'Mijn kind kan maat houden.'	
ja	42%
nee	18%
geen idee	40%

Volgens ouders die we hebben gesproken:

- waren ze vroeger geen haar beter;
- lusten ze zelf ook wel een drankje;
- houden ze liever thuis zicht op het drinkgedrag van hun kinderen;
- kun je de kinderen het drinken niet verbieden;
- hebben ze hulp nodig bij het overtuigen van hun kinderen;
- is het lastig met andere ouders één lijn te trekken;
- is meer zicht op de nadelige effecten gewenst.

Beschikbaarheid alcohol terugdringen

Daarnaast menen we dat de beschikbaarheid van alcohol voor jongeren hogere drempels behoeft. *Alle* alcoholverstrekkers op *alle* denkbare drinklocaties willen we daarvan in gesprekken overtuigen.

drinklocaties van jongeren; nulmeting 2007		
	10 – 15 jaar	16 – 23 jaar
thuis	50%	63%
bij vrienden	46%	62%
discotheek	33%	72%
bar	15%	69%
schoolfeest	18%	20%
op straat	9%	6%
sportkantine	5%	25%

Aanpak langs twee sporen: het één doen en het ander niet laten.

Onze aanpak gaat liefst vooral eerst uit van overtuigen, maar tegelijkertijd zullen we daarnaast reguleren en desnoods dwingen.

We hanteren twee sporen:

1. Doorgaan met het wijzen op de schadelijke gevolgen en de gezondheidsrisico's en de keuzemogelijkheid om verstandig met alcohol om te gaan.
2. Terugdringen van de beschikbaarheid en het bezit van alcohol en fundamenteel en wezenlijk intensiveren van het toezicht op en handhaven van de regels daarvoor.

Er zijn nog vele gesprekken met onze doelgroepen nodig. We willen die laten uitmonden in bindende afspraken. Op die wijze hopen we met *zelfregulering* al veel te bereiken.

Daarnaast gaan we alle juridische mogelijkheden aangrijpen om regelend op te treden waar dat nodig mocht blijken. Wie zich niet aan de regels houdt kan rekenen op een passende sanctie. De inventarisatie van de regelgeving heeft uitgewezen dat alle mogelijkheden nog lang niet zijn benut.

Communicatieactiviteiten zetten we in om beide sporen te begeleiden. We denken aan (extra) campagnes om risico's en 'normgedrag' indringend duidelijk maken. Daarnaast zijn campagnes nodig om nieuwe of veranderde regels tijdig en breed bekend te maken.

Duurzame inzet is essentieel

We gaan ervan uit dat de uitvoering en de verdere uitwerking van dit plan van aanpak minstens drie jaar vergt.

Daarom gaan we:

- de huidige projectorganisatie bestendigen én versterken voor de coördinatie en uitvoering van de hierin opgenomen activiteiten;
- de mogelijkheden verkennen voor de inrichting van een centrale organisatie die straks het toezicht en de handhaving coördineert en uitvoert;
- waar nodig nieuwe of aanvullende overeenkomsten sluiten met partners zoals horeca, politie, sportverenigingen, buurt- en clubhuizen en de detailhandel.

We houden onze vorderingen gedurende die drie jaar bij en bekijken daarna hoe we er voor staan. Eén ding is duidelijk: alcoholmatiging vereist gedragsverandering, en dat is een zaak van lange adem

Kosten

De kosten voor de uitvoering van dit plan van aanpak schatten we op € 200.000,-- per jaar gedurende drie jaar. We rekenen er op dat de provincie Noord-Holland daarvan € 100.000,-- per jaar voor haar rekening wil nemen. De samenwerkende gemeenten dragen dan de andere € 100.000,-- per jaar.

3. PLAN VAN AANPAK

SPOOR 1

DOORGAAN MET HET WIJZEN OP DE SCHADELIJKE GEVOLGEN EN DE GEZONDHEIDSRISICO'S EN DE KEUZE-MOGELIJKHEID OM VERSTANDIG MET ALCOHOL OM TE GAAN.

Alle initiatieven en activiteiten uit het plan *West-Frisse jeugd* worden onverkort en waar nodig met extra inzet uitgevoerd. Op basis van de resultaten van de werkgroep *Preventie, Hulpverlening en Bewustwording* ziet dat er als volgt uit:

maatregelen en activiteiten met een preventief karakter en gericht op bewustwording

- De basisscholen hebben inmiddels met de gemeenten een convenant gesloten en:
  - nemen de lesmethode 'alcohol, een ander verhaal' structureel in het schoolwerkplan op;
  - organiseren, in aansluiting hierop bijeenkomsten voor de ouders.
- Met de scholen voor het voortgezet onderwijs worden convenanten voorbereid opdat:

- de tweede klassen de digitale lesmethode over alcohol en drugs (ELO) krijgen;
- de leerlingen structureel worden voorgelicht over omgaan met spanning, stress en depressie;
- ouderbijeenkomsten over deze materie worden gehouden.
- De training 'Leren signaleren' van psychische problemen, en alcohol- en druggebruik bij jongeren:
  - start in 2008 voor 300 mentoren en zorgcoördinatoren in het voortgezet onderwijs;
  - wordt daarna tot 2011 uitgebreid in bredere kring opdat 1.200 professionals die veel met jongeren werken worden opgeleid.
- Het scholierenproject 'Dat drinkt Niet':
  - start met gastlessen door leerlingen 4-VWO aan 12 basisscholen in Drechterland over niet drinken voor je 16^e. De ouders worden betrokken met het 'Nee-contract'.
  - wordt zo spoedig mogelijk uitgebreid naar andere basisscholen in de regio.
- Vrijwilligers / personeel achter de bar in (sport)kantines, club- en buurthuizen ontvangen de Instructie Verantwoord Alcoholgebruik (IVA).

maatregelen en activiteiten gericht op zorg (opvang en behandeling)

- De capaciteit van het 'Parachute project' van Bureau Jeugdzorg voor hulpverlening aan jongeren met psychosociale, al dan niet gecombineerd met maatschappelijke - of verslavingsproblemen wordt, in samenwerking met de Brijder Verslavingszorg en de GGZ, uitgebreid.
- In West-Friesland komt één meldpunt waar psychische problematiek en/of problematiek op het gebied van alcohol- en druggebruik met en/of voor jongeren vanaf 12 jaar gemeld kunnen worden.
- Registratie van alcohol en drugs gerelateerde ongevallen door ambulancedienst.
- Inrichting van een alcoholpoli in het Westfriesgasthuis:
  - gestructureerde (na)zorg en voorlichting;
  - registreren en volgen patiënten;

- registreren waar de patiënt is 'vol gelopen'.

overige activiteiten

- Onderzoek naar suïcidaal gedrag onder jongeren in relatie tot alcohol en drugs is inmiddels gestart.
- E-MOVO (elektronische monitor en voorlichting) onderzoeken op middelbare scholen worden uitgebreid met specifieke vragen over alcohol, drugs en psychische gezondheid. Een rapportage daarover verschijnt in het najaar 2010.
- Verkennen van de mogelijkheden om scholieren te (laten) werven en te (laten) inzetten als 'mysteryshoppers' en 'mysteryguests' bij de controle van alcoholverkoop.

Jongeren en ouders die hebben deelgenomen aan de gesprekken toonden zich bereid om mee te denken aan oplossingen.

Met hen nemen we opnieuw contact op om het gesprek voort te zetten over onder meer dit plan van aanpak.

Met hen vormen we

- drie 'denktanks' van 12 jongeren;
- drie 'denktanks' van 12 ouders.

Bij de samenstelling van de denktanks zorgen we voor een evenwichtige deelname vanuit de regio. Burgemeesters, wethouders jeugdzaken en/of welzijn zijn gesprekspartners voor deze 'denktanks'.

SPOOR 2

TERUGDRINGEN VAN DE BESCHIKBAARHEID EN HET BEZIT VAN ALCOHOL EN FUNDAMENTEEL EN WEZENLIJK INTENSIVEREN VAN HET TOEZICHT OP EN HANDHAVEN VAN DE REGELS DAARVOOR.

De inventarisatie van de werkgroep *regelgeving en handhaving* heeft duidelijk gemaakt dat we de beschikbare regelgeving nog beter kunnen benutten. Dat geldt ook voor het toezicht op en handhaving van de al bestaande regels. Met het verbeteren daarvan moeten we dus beginnen.

Aanscherpen, uniformeren, toepassen en handhaven van de regelgeving

Er is nog geen sprake van uniformiteit in de regelgeving in onze regio. Niet alle regels worden in alle gemeenten gelijklopend of soms in het geheel niet toegepast. We gaan daarom verder met het actualiseren en afstemmen van de ons ter beschikking staande juridische instrumenten. Dit plan van aanpak schetst in grote lijnen de meest noodzakelijke activiteiten. Het interventieboek in de bijlage van de werkgroep regelgeving en handhaving geeft een completer beeld.

Daarnaast gaan we (verder) in gesprek met sleutelpersonen die een rol spelen in de verkrijgbaarheid van alcohol. Het gaat daarbij om:

- hokken en keten
- stichtingen en verenigingen
- detailhandel
- horeca

Onze inzet

hokken en keten

Overal in Nederland, vooral op het platteland, komen jongeren vaak samen in zogenoemde door henzelf ingerichte 'hokken' of 'keten'. Volgens de Stichting Alcohol Preventie (STAP) lijken de jongeren deel uit te maken van subcultuur waarbij alcohol drinken doel is geworden. De reguliere horeca ziet in de hokken en keten oneerlijke concurrentie en klaagt daar ook over.

Nu in onze regio de hokken en keten zijn geïnventariseerd zullen we:

- bijhouden waar ze zitten;
- optreden waar regels worden overtreden;
- met de ouders en gebruikers in gesprek gaan om hen:
  - aan te spreken en te benaderen als partners in onze aanpak;
  - te betrekken in het signaleren van probleemdrinkers;
  - te wijzen op hun verantwoordelijkheden én risico's, want...

Jeugdige keetbezoekers drinken twee keer zoveel als niet-keetbezoekers, aldus STAP. Leeftijdsgrenzen zijn er niet en jongeren onder de 16 kunnen er vaak zonder probleem meedrinken. Na afloop gaan de meeste zwaar benevelde jongeren gewoon weer per fiets, brommer of auto naar huis.

Hokken en keten volgens STAP

commerciële hokken en keten

In commerciële hokken en keten, ook wel luxe keten genoemd, komen grote groepen jongeren bijeen. Alcohol wordt tegen gereduceerd tarief aangeboden met als doel winst te maken. Dit soort keten zijn verkapt horecabedrijven en in strijd met de bestaande regelgeving.

semi-commerciële hokken en keten

De meeste keten zijn semi-commercieel. Ze worden ook wel buurtketen genoemd. Een (klein) groepje vrienden maakt afspraken over het inkopen en verkopen van alcohol en snacks. In deze keten wordt niet vanuit commercieel oogpunt gehandeld. Eventuele overtreding van de Drank- en Horecawet is moeilijk te bewijzen. Omdat deze hokken en keten vaak op privéterrein staan is de aanpak ervan ook lastig.

niet-commerciële/huiskamer hokken en keten

Deze veel voorkomende drinkgelegenheden bevinden zich volledig in de privésfeer. Het is niet eenvoudig hiertegen op te treden. De bewijslast voor de Drank- en Horecawet is complex en gemeenten hebben vaak geen zicht op de omvang van de keten, het aantal en de samenstelling van de bezoekers, de veiligheid en het drankgebruik.

Weliswaar is de 'commerciële keet' in West-Friesland niet aangetroffen, maar een dergelijke keet zullen we niet toestaan en ook niet gedogen.

verenigingen en stichtingen

Veel stichtingen en verenigingen bieden in zalen en kantines horecadiensten aan. Ze worden daardoor ook wel aangeduid als 'paracommerciële instellingen'.

De inkomsten uit de horecadiensten zijn een extra bron van inkomsten. De prijsstelling echter wijkt vaak sterk af van die in de

reguliere horeca omdat men voordelen heeft door:

- subsidiëring;
- fiscale vrijstellingen;
- het werken met vrijwilligers;
- verkrijgen c.q. huren van accommodaties tegen niet marktconforme voorwaarden en/of prijzen.

In de lagere prijsstelling én de overwegend publiekelijke toegankelijkheid van de meeste kantines ziet vooral de reguliere horeca oneerlijke concurrentie. Dit nog afgezien van het feit dat men hier en daar ook gelegenheid biedt om, buiten de doelstelling van de vereniging of stichting, (privé)feesten en partijen onderdak te bieden.

Paracommercialisme is daarmee ook drempelverlagend voor de verkrijgbaarheid van alcohol.

Wij zien hierin twee redenen om hier iets aan te doen.

De werkgroep regelgeving en handhaving heeft geconstateerd dat in de meeste West-Friese gemeenten voor de zogeheten paracommerciële instellingen beleid ontbreekt, het vergunningenbestand verouderd is en ook toezicht en handhaving ontbreekt.

We gaan met de stichtingen en verenigingen in gesprek en starten daarmee nog in het najaar van 2008 om:

- gemeenschappelijke uitgangspunten te verkennen;
- hun mogelijkheden om bij te dragen aan alcoholmatiging te verkennen;
- onze ideeën over regulering te toetsen.

Dat betekent dat we:

- inventariseren welke stichtingen en verenigingen alcoholhoudende dranken schenken, maar in het bezit zijn van een verouderde vergunning op grond van de Drank- en Horecawet;
- een checklist ontwerpen met activiteiten die door een instelling mogen worden georganiseerd en waarbij al dan niet ook alcoholhoudende dranken mogen worden verstrekt;
- een eenduidige systematiek ontwerpen voor vergunningverlening met voorschriften om oneerlijke concurrentie tegen te gaan;
- voorstellen doen hoe dit te handhaven.

detailhandel

Met partijen in de detailhandel zijn inmiddels verkennende gesprekken gevoerd. De tijd is rijp om de verkenningen om te zetten in afspraken waarbij:

- prijsstunts met alcoholische dranken stoppen;
- controle op verkoop van zwak alcoholische drank aan jongeren onder de 16 jaar en sterke drank aan jongeren onder de 18 jaar verbetert door:
  - inzet van 'hun' mysteryshoppers
  - inzet van 'onze' toezichthouders
- op termijn helemaal geen alcohol meer verkocht gaat worden aan jongeren onder de 18 jaar; zo mogelijk te bereiken medio 2009.

horeca

Met horecaondernemers konden we in een werkconferentie op 25 augustus het volgende concluderen:

- Erkenning van het probleem: West-Friese jongeren drinken te jong, te veel en te vaak.
- De horeca kan maar voor een klein deel bijdragen aan de aanpak daarvan, want:
  - ouders zijn in eerste instantie verantwoordelijk;
  - jongeren drinken vooral elders (hokken/keten/thuis);
  - de horeca is heel divers.
- Horecaondernemers zijn wel bereid mee te denken en bij te dragen aan oplossingen en willen daartoe ook initiatieven nemen.
- Maatregelen ter vervroeging van het uitgaansleven zijn daarbij bespreekbaar.
- De gemeenten moeten dan vooral ook zelf regulerend optreden door:
  - bestaande regels werkelijk te handhaven;
  - in paracommerciële sfeer sterker regulerend op te treden;
  - terughoudend te zijn met vergunningen voor lokale evenementen;
  - afspraken te maken met supermarkten over een stop op prijsstunts voor bier.

Voor ons betekent dat dat we met de horeca in gesprek blijven over bijvoorbeeld:

- samenwerken aan goed gastheerschap;
- hun rol in de signalering van problemen en het opzetten van een meldpunt voor alcohol en drugsgebruik;
- het stoppen met 'happy hours';
- verantwoord schenken van alcoholische dranken (anders gevolgen voor vergunning);
- vervroegen van het uitgaansleven.

Eerder op stap

Maatregelen ter vervroeging van het uitgaansleven zijn dus bespreekbaar. Dat is een geweldige stimulans om ook jongeren te laten opgroeien in een wereld waarin je vooral 's avonds uitgaat en plezier hebt en niet 's nachts. Dan is het ook niet nodig om met hulp van 'stimulerende middelen' zo lang op de been te blijven.

We hebben in een speciaal daarvoor uitgevoerde internetpeiling laten onderzoeken hoe groot het draagvlak is voor zulke maatregelen. Eén van de mogelijke maatregelen is het vervroegen van de sluitingstijden van uitgaansgelegenheden.

In de meeste gemeenten bepalen ondernemers nu zelf hun openings-, uiterlijke toegangs- en sluitingstijden. Het vervroegen van die tijdstippen zal volgens bijna de helft van de West-Friezen een positieve bijdrage leveren aan het verminderen van overlast. Ruim een derde (36%) verwacht dat de onveiligheid op straat zal afnemen. Ook het alcoholgebruik bij jongeren zal volgens 38% verminderen. Een aanzienlijk aandeel heeft niet het gevoel dat deze effecten zullen optreden (respectievelijk 36%, 38% en 43%).

Nu mogen veel uitgaansgelegenheden in het weekend na 02:00 uur geen nieuwe bezoekers meer toelaten. Het vervroegen van deze toegangstijd ziet de West-Friese bevolking als een maatregel die alcoholgebruik en overlast kan beperken.

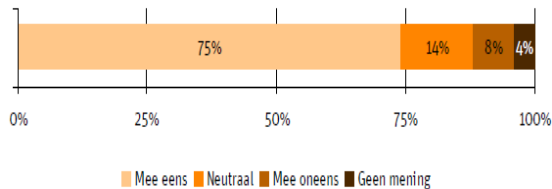
Voorkeur voor uiterlijke toegangstijd:	
tijdstip	totaal
23:00	16%
24:00	38%
01:00	26%
02:00	16%
03:00	2%
04:00	2%

De helft denkt dat als gevolg hiervan ook het indrinken (50%) en de overlast op straat zal verminderen (46%).

Als het aan de West-Friese bevolking ligt, wordt het tijdstip waarop nieuwe bezoekers nog mogen worden toegelaten vervroegd. Zo wil bijna driekwart van degenen die wel eens uitgaan, dat een vroeger tijdstip wordt ingesteld. Onder de West-Friezen die niet uitgaan, is dit aandeel zelfs nog hoger.

Eerder uitgaan is voor de meerderheid het overwegen waard als anderen meedoen en er al vroeg een goede sfeer is. Goede muziek en goedkope consumpties spelen een kleinere rol.

“Als iedereen eerder uit gaat zou ik het niet erg vinden ook eerder uit te gaan”:

De uitkomsten van de internetpeiling zijn een steun in de rug om nu concrete stappen te zetten. Immers, de gepeilde burgers vertegenwoordigen ook de *klanten* van de uitgaansgelegenheden. We stellen daarom voor in heel West-Friesland en Schagen maatregelen te nemen die het uitgaansleven helpen vervroegen en wel als volgt:

Voor de *vrijdag* en de *zaterdag* willen we in de hele regio op zo kort mogelijke termijn naar de volgende situatie:

- 00.00 uur deuren en terrassen dicht, dus geen nieuwe bezoekers meer toelaten;
- 02.00 uur sluiten;
- later sluiten mag met een ontheffing, waarbij men moet voldoen aan nader te

bepalen voorwaarden voor goed gastheerschap;

denk daarbij aan:

- huisregels;
- deurbeleid (portiers aanstellen, dronken gasten weren e.d.);
- blaastest aan de deur;
- ‘cooling down’ periode voor sluitings-tijd;
- toezicht op verstrekking van alcohol aan jongeren (polsbandjes; identiteit-controle);
- goed geregeld vervoer;
- inzet van ‘mysteryguests’;
- aansluiten bij het meldpunt.

Door de uiterlijke toegangstijd regionaal zo af te spreken voorkomen we ‘alcoholtoerisme’ tussen de verschillende gemeenten. De sluitingstijden kan men lokaal bepalen.

openbare ruimte

Gemeenten hebben op grond van de Algemene Politie Verordening (APV) voldoende juridische mogelijkheden om het gebruik van alcohol op straat te voorkomen.

De werkgroep regelgeving en handhaving heeft vastgesteld dat niet elke gemeente in West Friesland dit in de APV heeft geregeld. Gemeenten die het wel hebben geregeld, hebben vervolgens niet in alle gevallen uitvoering gegeven aan het nemen van een aanwijzingsbesluit. In een dergelijk besluit is een gebied aangewezen waar een alcoholverbod van toepassing is.

De VNG heeft een model-APV ontworpen met daarin het volgend artikel:

*Artikel 2.4.8 Hinderlijk drankgebruik
Het is verboden op de weg, die deel uitmaakt van een door het college aangewezen gebied, alcoholhoudende drank te nuttigen of aangebroken flessen, blikjes en dergelijke met alcoholhoudende drank bij zich te hebben.*

Dat artikel maakt het mogelijk een bepaald gebied in de gemeente aan te wijzen waar alcohol taboe is. Er moet wel aanleiding zijn om dat bepaalde gebied met die omvang aan te wijzen. Er moet een gerechtvaardigde en aantoonbare vrees bestaan voor de aantasting van de openbare orde.

We zullen daarom:

- een voorstel voorbereiden aan de hand waarvan de gemeenten hun APV kunnen aanpassen;
- een format voor een aanwijzingsbesluit ontwikkelen.

evenementen

In de praktijk staan de West-Friese gemeenten toe dat bij evenementen grote hoeveelheden alcohol wordt geschonken. Met name de 'kermisborrels' zijn bekend. Men kan daar tegen een geringe vergoeding veel alcohol nuttigen. Ook jongeren onder de 16 jaar kunnen tijdens die 'kermisborrels' gemakkelijk aan alcohol komen.

De horeca voorziet andere evenementen graag van 'buitentaps'.

Met de Drank en Horeca Wet (DHW) kunnen gemeenten de beschikbaarheid van alcohol tijdens zulke evenementen regelen. Artikel 35 van die wet biedt de burgemeester de bevoegdheid om voor de verstrekking van zwak-alcoholhoudende dranken ontheffing te verlenen. Bijvoorbeeld bij de befaamde West-Friese 'kermisborrels' kan dat van belang zijn.

Nog niet alle gemeenten in onze regio maken gebruik van dit artikel 35. Een afwegingskader (sociale hygiëne, sociaaleconomische belangen, openbare orde en veiligheid en zedelijkheid) daarvoor ontbreekt om aanvragen te kunnen toetsen. Die verschillen gaan we opheffen.

We zullen daarom:

- het aantal evenementen waarvoor een ontheffing op grond van DHW artikel 35 nodig is in kaart brengen;
- het artikel 35 van de DHW in een beleidsregel uitwerken voor de gemeenten in onze regio;
- voorstellen voor Toezicht- en handhavingstraject opstellen.

Samenwerking met de politie

De politie heeft een landelijke visie ontwikkeld waarin zij uitvoerig beschrijft op welke wijze zij gemeenten kan ondersteunen bij de uitvoering van alcoholmatigingsbeleid.

Dat is verheugend en daar haken we graag op in. Immers, gemeenten, politie en Openbaar Ministerie maken afspraken over toezicht, opsporing en vervolging van overtredders. Daarnaast denken we aan typische uitvoeringsgerichte acties zoals:

- strikte controle op naleving van de regels;
- permanente registratie door de politie van geweldsincidenten waarbij alcohol in het geding is;
- melding door de politie van persoonsgegevens van dronken jongeren onder de 16 jaar bij HALT of Brijder Verslavingszorg en hierover contact leggen met de ouders.

In Noord-Holland Noord maakt de politie sinds april 2008 een cijfermatig overzicht van de relatie tussen (geregistreerd) uitgaansgeweld en alcohol- en drugsgebruik. Inmiddels zijn de eerste gegevens uit deze registratie bekend. Zoals al vermeld weten we nu dat bij ongeveer 90% van de delicten die met uitgaansgeweld te maken hebben sprake is van alcohol- en drugsgebruik.

Communicatie

Het project kent veel 'ongelijksoortige' doelgroepen. Bij de jongeren en hun opvoeders willen we concrete resultaten bereiken waarvoor de inzet en medewerking van vele anderen nodig is. Dat vraagt veel communicatieve inzet.

Het bereiken van de jongeren en hun ouders en/of opvoeders staat voorop. Hoe vaker en consequenter dezelfde norm naar hen wordt uitgedragen, des te groter is de kans dat dit ook effect sorteert. Het gaat dan om vergroten van de bekendheid met het project en de doelstellingen daarvan met:

- logo en slagzin;
- promotiecampagnes / bewustwordingscampagnes;
- gerichte campagne(s) ter begeleiding van specifieke maatregelen;
- in gesprek blijven met jongeren, ouders en alcoholverstrekkers;
- updaten van de website www.westfrisland.nl;

- blijven verspreiden van nieuwsbrieven;
- ontwikkelen van multimediale voorlichtingsmiddelen;
- inzet van en samenwerking met regionale en lokale media (dag- en weekbladen, radio en televisie). Daarbij wordt gezocht naar een multimediale inzet en zodoende een combinatie van informatie en entertainment. Zo mogelijk vindt aansluiting plaats met landelijke initiatieven en/of initiatieven in andere pilotregio's.

Maar het gaat ook om het stroomlijnen van informatie naar en tussen alle partners in het project, niet in de laatste plaats de samenwerkende gemeenten in al hun geledingen.

De beoogde project- en uitvoeringsorganisatie krijgt de opdracht om de informatiestroom te ontwikkelen en te coördineren en zoveel mogelijk partijen hierbij te betrekken.

4. TOT SLOT

Monitoren en evalueren

We vinden het van groot belang dat we onze doelen op een effectieve en efficiënte manier bereiken. De projectorganisatie zal de voortgang en tussentijdse resultaten per kwartaal rapporteren. De situatie uit de nulmeting is daarbij ons referentiepunt. Mochten de rapportages daartoe aanleiding geven dan kan de aanpak op onderdelen gewijzigd worden.

We willen daarnaast externe deskundigen vragen het hele proces van buitenaf kritisch te beschouwen op de manier waarop wij onze doelstellingen (willen) realiseren.

Uitbreiden tot buiten de regio

De maatregelen die we in dit plan van aanpak voorstellen zien we graag ook overgenomen in de ons omringende regio's. Op die wijze kunnen denkbare effecten als verdringing en verplaatsing worden voorkomen.

De minister van BZK heeft behalve met ons ook met drie andere regio's overeenkomsten gesloten. Wij zijn met het ministerie in

gesprek over het organiseren van een conferentie waarbij deze vier regio's hun kennis en ervaring met elkaar en met andere belangstellenden kunnen delen.

Adviezen aan het Rijk

Op basis van onze ervaringen en vooruitlopend op de uitkomsten van de beoogde conferentie willen wij de Rijksoverheid alvast het volgende in overweging geven:

- laat de resultaten van de vier pilots leidend zijn voor landelijke maatregelen;
- stel het bezit van alcohol in de openbare ruimte strafbaar voor jongeren onder de 16 jaar;
- stel landelijk uniforme toegangs- en sluitingstijden vast voor de (natte) horeca.